

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

477. PLENARMØDE DEN 18. OG 19. JANUAR 2012

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om videregående erhvervsuddannelse som et tiltrækkende alternativ til videregående akademisk uddannelse (initiativudtalelse)

(2012/C 68/01)

Ordfører: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 20. januar 2011 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Videregående erhvervsuddannelse som et tiltrækkende alternativ til videregående akademisk uddannelse.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. december 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 477. plenarforsamling den 18.-19. januar 2012, mødet den 19. januar 2012, følgende udtalelse med 208 stemmer for, 7 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og forslag*Henstillinger til Kommissionen*

1.1 EØSU opfordrer Kommissionen til at opmuntre medlemsstaterne til at opfylde de kortsigtede og langsigtede målsætninger, der er fastlagt i Brugzekommunikéet og **forbedre kvaliteten og effektiviteten af erhvervsrettet uddannelse (VET) for at øge dens tiltrækning og relevans**. Arbejdsmarkedets parter på alle niveauer bør fortsat spille en aktiv rolle i Københavnprocessen og medvirke til at opnå de kortsigtede resultater.

1.2 Udvalget henstiller til, at Kommissionen kombinerer begge processer – Bologna-processen og Københavnprocessen – i én integreret strategi. Denne synergi vil være med til at give arbejdstagerne de rette kvalifikationer, så de kan realisere deres potentiale vedrørende karriereudvikling og beskæftigelsesegnethed.

1.3 Udvalget mener, at Kommissionen bør udgøre en platform for statistisk dokumentation og overvågning af situationen i de forskellige medlemsstater, og at den bør etablere en platform for udveksling af god praksis.

1.4 EØSU bifalder Kommissionens bestræbelser på at anvende nye redskaber og søsætte nye initiativer. Inden dette gøres, er der imidlertid presserende behov for at evaluere de tiltag, der allerede er blevet iværksat, så man undgår at skabe overflødige redskaber og sikrer, at de eksisterende programmer og politikker gennemføres korrekt og i fuldt omfang.

Henstillinger til medlemsstaterne

1.5 Det er misvisende at fokusere på antallet af universitetsstuderende som den eneste indikator, når man udformer uddannelsespolitik, og det har kun delvist relevans for arbejdsmarkedets behov, når det gælder kvalifikationer. Man skal finde en balance mellem de almene uddannelsessystemer og erhvervsuddannelsessystemerne.

1.6 Medlemsstaterne opfordres til at gennemføre Brugge-kommunikéet og Københavnp processen effektivt og bidrage til opfyldelsen af EU's overordnede mål om, at 40 % af befolkningen skal tage en videregående eller tilsvarende uddannelse. Det indebærer, at **flere skal tage en erhvervsuddannelse**.

1.7 Medlemsstaterne skal udvikle finansielle og ikke-finansielle incitamenter for både virksomheder (især SMV'er og mikro- og håndværksvirksomheder) for at øge tiltrækningskraften for både erhvervsrettet grunduddannelse (*initial vocational education and training*, IVET) og erhvervsrettet efter- og videreuddannelse (*continuing vocational education and training*, CVET) samt for at opmuntre uddannelsesinstitutionerne til at samarbejde med erhvervslivet.

1.8 Der bør iværksættes omfattende PR-aktiviteter for systematisk at øge samfundets anerkendelse af videregående erhvervsuddannelse.

1.9 Man bør tilbyde rådgivningstjenester, der er mere effektive og er tilpassede til arbejdsmarkedets og de unges behov, herunder individuel rådgivning til personer med handicap. Det er tvingende nødvendigt at ændre indstillingen blandt de unge, deres familier og rådgiverne, som har en tendens til at tro, at en universitetsuddannelse er nøglen til arbejdsmarkedet.

Anbefalinger til erhvervsorganisationerne

1.10 Erhvervsorganisationerne bør i samarbejde med arbejdsmarkedets øvrige parter deltage aktivt i rådgivnings- og vejledningssystemerne, eftersom disse er relevante strukturer til formidling af information om mulighederne for erhvervsuddannelse og beskæftigelse. De bør hjælpe voksenuddannelsesudbydere med at udvikle arbejdsintegreret læring og nye metoder.

1.11 De industrielle sektorer og virksomheder er nødt til at tilbyde flere lære- og praktikpladser og muligheder for læring på arbejdspladsen og opmuntre de ansatte til at videregive deres viden og erfaring til lærlinge og praktikanter eller midlertidige erhvervsuddannelsesundervisere.

Anbefalinger til uddannelsesinstitutionerne

1.12 Uddannelsesinstitutionerne er nødt til at udvise tillid med hensyn til at etablere forbindelser med virksomheder, og de bør anerkende behovet for konstruktivt samarbejde samt værdien af erfaringer, der er samlet i eksterne miljøer.

1.13 En mere fleksibel indstilling til erhvervsuddannelse er en forudsætning for, at man kan opnå et tættere samarbejde med industrisektoren og videreudvikle et bredt spektrum af metoder til arbejdsintegreret læring.

1.14 Man skal sikre, at der er et højt niveau blandt undervisere og erhvervslærere. De skal være fortrolige med arbejdspladsens skiftende behov. Undervisere og erhvervslærere bør tilskyndes til praktikantophold i virksomheder.

Henstillinger til arbejdsmarkedets parter

1.15 EØSU opfordrer arbejdsmarkedetsorganisationerne til at tage deres del af ansvaret og indtage en proaktiv rolle i processen ved at anvende alle metoder og redskaber til at gøre videregående erhvervsuddannelser mere attraktive (sektorielle råd for beskæftigelse og kvalifikationer osv.).

1.16 Arbejdsmarkedets parter på alle niveauer bør opfylde forpligtelserne i de fælles arbejdsprogrammer fyldestgørende og bidrage til processen med at udarbejde og gennemføre alle EU's redskaber på erhvervsuddannelsesområdet på nationalt niveau.

Henstillinger til borgerne og civilsamfundsorganisationerne

1.17 Borgerne bør gøres opmærksomme på, at en videregående uddannelse ikke nødvendigvis er nogen garanti for ansættelse, og at man bør overveje andre, effektive alternativer. De skal derfor erkende, at de har et ansvar for at træffe informerede valg med hensyn til studier og erhvervsuddannelse. I sidste ende bør de føle sig sikre nok i deres sag til at turde vælge en videregående erhvervsuddannelse.

1.18 De studerendes præferencer og deres familiers forventninger skal sættes i forhold til arbejdsgivernes behov. I fremtiden vil de kunne bruge den nyudviklede EU-oversigt over kvalifikationer og dens prognoser for udbuddet af kvalifikationer og efterspørgslen på arbejdsmarkedet.

2. Den europæiske politiske ramme

2.1 I juni 2010 vedtog Det Europæiske Råd Europa 2020-strategien for vækst og beskæftigelse, der er baseret på syv flag-skibsinitiativer og strategiske dokumenter, der skal sætte skub i EU's indre marked (akt for det indre marked).

2.2 Dagsordenen for nye kvalifikationer og nye job, som er et centralt flag-skibsinitiativ med fokus på at give arbejdstagerne de rette kvalifikationer og afstemme de kvalifikationer, der udbydes, med arbejdsmarkedets behov, indgår i en stærk synergi med andre initiativer (en industripolitik for en globaliseret verden, en digital dagsorden, innovation i EU, unge på vej, den europæiske fattigdomsplatform osv.).

2.3 Europa 2020-målsætningerne bliver understøttet af den foreslåede **flerårige finansielle ramme (FFR)** ⁽¹⁾. Budgettet for Europa 2020 fokuserer på investeringer i uddannelsesniveauer inden for EU gennem at øge midlerne til uddannelse, efteruddannelse, forskning og innovation.

⁽¹⁾ Et budget for Europa 2020, KOM(2011) 500 endelig, del I og II, 29.6.2011.

3. Erhvervsuddannelse – aktuelle fremskridt og udfordringer

3.1 Udviklingen på det europæiske arbejdsmarked præges i øjeblikket af den finansielle og økonomiske krise, globaliseringen, de demografiske udfordringer, nye teknologier og mange andre faktorer.

3.2 De fem horisontale mål for Europa 2020-strategien omfatter bl.a.:

— at 75 % af befolkningen mellem 20-64 år skal være i beskæftigelse;

— at man på uddannelsesområdet tackler problemet med unge, der forlader skolen for tidligt, ved at reducere andelen til 10 % fra de nuværende 15 %;

— at andelen af befolkningen mellem 30-34 år, der afslutter en tertiær (dvs. videregående), øges fra 31 % til mindst 40 % i 2020.

3.3 Med Københavnerklæringen fra den 29.-30. november 2002 søsatte man den europæiske strategi for et styrket europæisk samarbejde om erhvervsuddannelse, der går under betegnelsen »**Københavnprocessen**»

3.4 Den 12. maj 2009 vedtog Rådet en strategiramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet.

3.5 I Kommissionens meddelelse »Et nyt afsæt for europæisk samarbejde om erhvervsuddannelse til støtte for Europa 2020-strategien«⁽²⁾ redegøres der for de vigtigste tiltag, der skal iværksættes for at sætte nyt skub i Københavnprocessen og fremhæve den centrale rolle, erhvervsuddannelse spiller for livslang læring og mobilitet.

3.6 I Bruggekommunikéet, der blev vedtaget i december 2010 af de europæiske uddannelsesministre og de europæiske arbejdsmarkedsparter, blev der formuleret et klart tilsagn til dette. I kommunikéet vurderes og fastlægges følgende prioriteter for EU-samarbejde på erhvervsuddannelsesområdet frem til 2020:

— udvikling af videregående erhvervsuddannelse og erhvervsuddannelse på højere niveau i den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF);

— gennemtrængelighed og åbne forbindelser mellem de videregående erhvervsuddannelser og de videregående akademiske uddannelser;

— politikdokument om den rolle, erhvervsekspertise spiller for intelligent og bæredygtig vækst.

3.7 For at bygge videre på tilsagnene fra Brugge er Kommissionen ved at udvikle en dagsorden for ekspertise i erhvervsuddannelse med fokus på både erhvervsrettet grunduddannelse (IVET) og erhvervsrettet efter- og videreuddannelse (CVET). Denne proces ventes afsluttet med Rådets konklusioner ved udgangen af 2012.

4. Evidensgrundlag for øget samarbejde om erhvervsuddannelse

4.1 Cedefop's prognoser for kvalifikationsbehov, at behovet for kvalifikationer på mellem- og højt niveau vil stige frem til 2020, og at behovet for lavtuddannet arbejdskraft vil falde. Imidlertid er der stadig 78 millioner lavtuddannede arbejdstagere i den erhvervsaktive alder i Europa.

4.2 Cedefop's fjerde rapport om forskning i erhvervsuddannelse i Europa, *Modernising vocational education and training*, giver belæg for, at der er behov for øget europæisk samarbejde om erhvervsuddannelse. Rapporten opstiller også prioriteter for reformen af VET med det formål at bidrage til EU's strategi for vækst og beskæftigelse.

4.3 Det er tvingende nødvendigt at modernisere VET med henblik på den voksende globale konkurrence, den aldrende befolkning, presset på arbejdsmarkedet og målsætningen om at forbedre den sociale samhørighed i EU.

4.4 Cedefop behandler også spørgsmålet om, hvordan man kan gøre VET mere tiltrækkende og forbedre dens image. Analysen af indikatorer for VET's attraktivitet i EU giver generelt et negativt billede. Nogle undersøgelser har gjort det muligt at identificere de vigtigste kategorier af faktorer, der er med til at bestemme, hvor attraktivt et uddannelsesforløb opfattes som:

a) grunduddannelsens indhold og baggrund, uddannelsesvejenes selektivitet samt institutionernes, uddannelsessporenes eller programmernes omdømme;

b) de studerendes uddannelses- og beskæftigelsesudsigter: adgang til videre uddannelse (navnlig på tertiært niveau), beskæftigelsesmuligheder;

c) økonomiske faktorer: finansiel støtte, skattefordele eller studiegebyrer.

(2) Kommissionens meddelelse KOM(2010) 296 endelig.

4.5 I sin udgivelse *A bridge to the future* fokuserer Cedefop også på de fremskridt, der er sket med hensyn til udvikling og gennemførelse af de fælles europæiske principper (vejledning og rådgivning, identifikation og validering af ikke-formel og uformel læring) og redskaber (EQF, ECVET, EQAVET og Europass) ⁽³⁾. Disse principper og redskaber sigter mod at bidrage til at forbedre arbejdstagernes, de studerendes og undervisernes mobilitet, både mellem de forskellige uddannelses- og efteruddannelsessystemer og mellem forskellige lande. Udviklingen og gennemførelsen af dem fremmer udviklingen af læringsresultater inden for alle typer og niveauer af uddannelse og videreuddannelse med livslang læring for øje.

4.6 Den nye Cedefop-undersøgelse ⁽⁴⁾ omfatter erhvervsuddannelse og uddannelse på højere niveau i 13 lande og seks sektorer. Undersøgelsen viser, at holdningen til og opfattelsen af erhvervsuddannelse og EQF på niveau seks og otte er påvirket af de nationale kontekster.

4.7 Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut (ETF) understreger, at der er stort behov for at tilvejebringe information om de forskellige erhvervssektorer, og at det er nødvendigt med evidensbaserede politikker for at kæde uddannelsessektoren sammen med erhvervssektorerne. For at øge de videregående erhvervsuddannelsers tiltrækning anbefaler ETF, at:

- eksamensbeviser anerkendes gennem et tæt samarbejde med erhvervslivet;
- videregående erhvervsuddannelse (eller højere erhvervsuddannelse) integreres i det tertiære uddannelsessystem;
- der skabes uddannelses- og karrieremuligheder med livslang læring for øje;
- der skabes internationale partnerskaber for højere erhvervsuddannelse;
- uddannelsesforløbet består af 20 % forelæsninger, 40 % demonstrationsforløb/praktiske forløb og 40 % workshops;
- lærerstaben består af både akademikere og eksperter fra erhvervslivet.

⁽³⁾ EQF (den europæiske referenceramme for kvalifikationer), ECVET (det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse), EQAVET (den europæiske referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelse) og Europass (fællesskabsrammen for større gennemsigtighed i kvalifikationer og kompetencer).

⁽⁴⁾ Cedefop Research Paper No. 15: *Vocational education and training at higher qualification levels*.

4.8 I en undersøgelse, som Kommissionen har fået udarbejdet om identifikation og analyse af mikro- og håndværkssvirksohmheders ⁽⁵⁾ fremtidige kvalifikationsbehov, anbefales det, at uddannelsesprogrammerne i højere grad indarbejder fremtidstendenser og udvikling vedrørende kvalifikationsbehov, end det er tilfældet på nuværende tidspunkt. Desuden skal der etableres flere arbejdsrelaterede undervisningsprogrammer og metoder til at anerkende praktiske kundskaber, også på EU-niveau.

4.9 På OECD's uformelle ministermøde om efteruddannelse, der blev afholdt i København i januar 2007, anerkendte man, at erhvervsuddannelsens profil er blevet styrket kraftigt, og iværksatte en analyse, der i 2010 resulterede i den endelige rapport »Learning for Jobs« ⁽⁶⁾. En opfølgende politisk gennemgang af videregående erhvervsuddannelse – »Skills beyond School« – blev iværksat i slutningen af 2010.

5. Erhvervsuddannelse set ud fra et arbejdsmarkedssynspunkt

5.1 Demografiske forandringer – kombineret med et prognosticeret behov for bedre uddannede af arbejdstagere – betyder, at Europa trods den økonomiske krise står over for en svindende arbejdsstyrke og mangel på arbejdskraft i nogle sektorer.

5.2 Det er en kendsgerning, at der hersker strukturel mangel på kvalificeret arbejdskraft i EU. Denne mangel har umiddelbare konsekvenser for det europæiske erhvervsliv i form af forpassede muligheder for vækst og øget produktivitet. Manglen på kvalificeret arbejdskraft vil være en af de største hindringer for økonomisk vækst i de kommende år.

5.3 Grønnere arbejdspladser og udviklingen på markedet for det »grå guld«, herunder sociale tjenester og sundhedsydelser, giver muligheder for at skabe nye, anstændige arbejdspladser for arbejdstagere i alle aldersgrupper, samt for at forbedre konkurrenceevnen og vækstpotentialet i hele EU's økonomi. Udviklingen vil også øge efterspørgslen efter nye jobfunktioner samt ajourførte og forbedrede kvalifikationer.

5.4 Erhvervsuddannelse kan bidrage til at opfylde ovennævnte overordnede Europa 2020-mål gennem at 1) gøre det muligt at bygge videre på en erhvervsrettet uddannelse og få adgang til en special- og videregående uddannelse, 2) udvikle erhvervsrettet uddannelse på højere EQF-niveauer (den europæiske referenceramme for kvalifikationer) med udgangspunkt i stabile efteruddannelsessystemer på gymnasialt niveau samt 3) bidrage til at træffe passende foranstaltninger for validering og meritoverførsel af ikke-formelle læringsresultater på alle niveauer samt 4) udvikle vekseluddannelse, hvor de voksne er med til at sikre de unges succes.

⁽⁵⁾ Endelig rapport *Identification of future skills needs in micro and craft (-type) enterprises up to 2020*, FBH (Forschungsinstitut für Berufsbildung in Handwerk, Kölns Universitet januar 2011).

⁽⁶⁾ OECD-analyse af »Learning for Jobs«-projektet (med fokus på erhvervsrettet efteruddannelse), <http://www.oecd.org/dataoecd/41/63/43897561.pdf>.

5.5 For at øge de europæiske virksomheders konkurrenceevne er det afgørende, at Europa har en mobil arbejdsstyrke, der besidder de kvalifikationer og færdigheder, der er brug for på arbejdsmarkedet lige nu. Virksomhederne har brug for gennemskuelige og sammenlignelige kvalifikationer, uanset hvordan disse færdigheder er blevet erhvervet.

5.6 Et system for meritoverførsel og kvalifikationer, der bygger på de konkrete læringsresultater, vil gøre det lettere at vurdere de enkeltes færdigheder. Det vil medvirke til at sikre en bedre overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel på det europæiske arbejdsmarked. Arbejdsgiverne belønner ikke kvalifikationer, men resultaterne. På samme måde bør uddannelsessystemet i højere grad belønne de konkrete uddannelsesresultater og i mindre grad f.eks. det antal uger, et kursus varer.

5.7 Det er vigtigt at skabe muligheder for at taget springet videre fra erhvervsuddannelse til videregående uddannelse. Man bør forbedre disse muligheder ved at gøre resultaterne mere gennemskuelige. EQF kan vise sig at være et nyttigt redskab til at øge gennemtrængeligheden mellem erhvervsuddannelserne og meritssystemet for videregående uddannelser, eftersom EQF giver mulighed for at konvertere uddannelsesresultaterne til enheder på det tilsvarende kvalifikationsniveau.

5.8 Man skal ikke placere videregående erhvervsuddannelse i en gråzone mellem øvre sekundær erhvervsuddannelse og videregående akademisk uddannelse. Videregående erhvervsuddannelse spiller en strategisk vigtig rolle inden for Europa 2020-strategien for at gøre erhvervsuddannelse til en mere tiltrækkende karrieremulighed for unge, og for at støtte opkvalificering og højne uddannelsesniveaut. Set fra de europæiske SMV'ers synspunkt er der gjort fremskridt med hensyn til at gøre erhvervsuddannelse og videregående erhvervsuddannelse mere relevant og tiltrækkende. Der skal dog stadig gøres mere på alle niveauer – på EU-plan samt nationalt, regionalt, lokalt og sektoralt – for at diversificere udbuddet af erhvervsuddannelser på videregående niveau, forbedre gennemtrængeligheden, reformere erhvervsuddannelsessystemerne og sørge for finansielle incitamenter til at stimulere både virksomheder og den enkelte borger med hensyn til at tilbyde og modtage videregående erhvervsrettet uddannelse.

5.9 Erhvervsuddannelsens kvalitet og kompetencer er altafgørende, hvis man vil øge dens tiltrækning. Det er imidlertid ikke gratis at opnå et højt kvalitetsniveau for erhvervsuddannelse, og SMV'erne står over for følgende konkrete udfordringer: 1) de er de største udbydere af grundlæggende erhvervsuddannelse, 2) de skal opdatere alle deres arbejdstageres færdigheder og ikke bare fokusere på de bedst kvalificerede. Hvad sidstnævnte angår, er efteruddannelse på tjenestestedet afgørende for ajourføring af færdigheder i SMV'erne.

5.10 Uddannelsesmobilitet på tværs af grænserne er et nøgleområde, som virksomhederne længe har støttet, især når det gælder unge under erhvervsuddannelse eller i praktik. På nuværende tidspunkt er mobilitetsniveauet i Europa stadig for lavt, når det gælder erhvervsuddannede arbejdstagere, personer

under erhvervsuddannelse og erhvervsundervisere. Man kan kun forbedre deres mobilitet, hvis de har grundigt kendskab til mindst ét fremmedsprog.

6. Hvorfor mangler erhvervsuddannelsen – navnlig på videregående niveau – tiltrækningskraft?

6.1 Udtrykket »videregående uddannelse« bruges ofte som synonym for en akademisk orienteret uddannelse i universitetsregi. »Videregående uddannelse« ses ofte som en modsætning til erhvervsuddannelse – underforstået at sidstnævnte befinder sig på et lavere niveau.

6.2 De politikker, der skal udvikle og udbygge de videregående uddannelser, har ikke fokuseret nok på erhvervsuddannelsen. Erhvervsrettet (eller arbejdsmarkedsorienteret) uddannelse er allerede en vigtig – men »usynlig« – del af det videregående uddannelsessystem.

6.3 Erhvervsuddannelsen er yderst heterogen i Europa. De mange forskellige institutionelle løsninger skaber forvirring. I nogle lande er der end ikke tale om et egentligt system.

6.4 De nationale uddannelsessystemer er i sig selv temmelig uigennemskuelige, og der er ikke megen gennemtrængelighed mellem de forskellige uddannelsesveje. En række forskellige aktører tilbyder videregående erhvervsuddannelser: universiteter, tertiære erhvervsuddannelsesinstitutioner, voksenundervisningsinstitutioner, arbejdsmarkedets parter samt private virksomheder.

6.5 Det kan være vanskeligt at gennemskue erhvervsuddannelseskvalifikationerne, og det er ikke så ligetil at få dem godkendt i andre lande. Erhvervsuddannelsesprogrammerne svarer ikke til Bologna-processens tre etaper (bachelor, master, ph.d.). Der mangler stadig en klar vision om, hvordan og på hvilket niveau faglige kvalifikationer skal vurderes inden for den nationale referenceramme for kvalifikationer (NQF) eller den europæisk referenceramme for kvalifikationer (EQF).

6.6 Der er ingen kobling mellem de kvalifikationer og færdigheder, man opnår gennem studier og de nationale stillingsbetegnelser.

6.7 Selve erhvervslivets image er undermineret af det billede, der formidles i medierne, samt af den nuværende krise. Det giver anledning til stigende skepsis over for Europas virksomheder.

6.8 Stigmatiseringen af de mennesker, der afslutter en erhvervsuddannelse, og deres lave sociale status er med til at forhindre unge i at slå ind på denne uddannelsesvej.

6.9 Dårlige matematiske færdigheder i grundskolen er medvirkende til, at de unge ikke søger ind på uddannelser inden for fagområder som naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik eller på praksisorienterede uddannelser.

6.10 Man evner ikke at reagere på de meget omskiftelige kvalifikationsbehov, der forårsages af ikt-styrede forandringer og den gradvise overgang til en lavemissionsøkonomi.

6.11 Der er tilsyneladende mangel på uddannelses- og beskæftigelsesmæssige udsigter på områder som adgang til videregående studier, især på tertiært niveau, beskæftigelsesmuligheder, lønninger, jobtilfredshed samt at finde et job, der svarer til ens uddannelse.

6.12 Der er for lidt information og rådgivning til de unge og deres familier, når de begynder at gøre sig overvejelser omkring de fremtidige karrieremuligheder. Forældrenes livserfaring og karriereforløb er ofte afgørende for den endelige beslutning om skole- og jobvalg. Karrierevejledningen er ofte fragmenteret, reaktiv og virkelighedsfjern.

6.13 Nogle medlemsstater giver ikke arbejdsgiverne tilstrækkelige finansielle og ikke-finansielle incitamenter til at investere i og udbyde erhvervsundervisning.

6.14 Rammerne for samarbejde mellem repræsentanter for erhvervslivet og uddannelsesinstitutionerne er utilstrækkeligt til at udforme programmer, der giver den rette balance mellem teoretisk viden og faglig kunnen. Skolerne og universiteterne er stadig præget af mangel på tillid, når det gælder samarbejde med virksomheder. På uddannelsesinstitutionerne hersker der ingen udbredt anerkendelse af værdien af erfaringer, der er samlet i eksterne miljøer.

6.15 Den nuværende arbejdsstyrke bliver ældre. Mange lande står over for mangel på lærere og undervisere på erhvervsuddannelsesinstitutionerne. Desuden mangler nogle lærere og undervisere nyere erfaringer med arbejdslivet.

6.16 Erhvervsuddannelsens betydning for bekæmpelsen af sociale problemer bliver undervurderet. Der er større risiko for, at socialt dårligt stillede unge forlader skolen for tidligt.

6.17 Erhvervsuddannelse, navnlig videregående erhvervsuddannelse, kæmper med fastlåste kønsrollemønstre, der påvirker karriereudviklingen.

6.18 Uddannelsesmobilitet på tværs af grænserne udgør en stor udfordring, når det gælder erhvervs- og lærlingeuddannelse. Mobilitetsniveauet i Europa blandt personer under erhvervsuddannelse og undervisere på området er stadig for lavt.

6.19 Der er behov for bedre sprogkunderskaber, hvis mobiliteten ikke bare skal være mulig, men også skal være umagen værd.

6.20 Tertiær uddannelse – især videregående erhvervsuddannelse – bliver ikke i tilstrækkeligt omfang betragtet som en global udfordring. Man bør støtte deltagelsen i den internationale frie bevægelighed for viden.

7. Hvordan kan den videregående erhvervsuddannelse gøres mere tiltrækkende?

7.1 Andelen af unge, der går på universitetet, kan ikke længere betragtes som den eneste indikator for modernitet og fremskridt. Universiteterne alene kan ikke sikre økonomisk vækst og social fremgang. Derfor skal man identificere og fremme alle alternative uddannelsesveje.

7.2 Københavnprocessen, som har til hensigt at sikre erhvervskvalifikationernes gennemskuelighed og kvalitet, skal kobles tæt sammen med reformen af de videregående uddannelser. Ønsker man en vellykket og bæredygtig integration af unge på arbejdsmarkedet, er det afgørende, at de to processer – Bologna og København – kombineres i én integreret tilgang.

7.3 Industriens omdømme i Europa skal forbedres. Der er behov for nye perspektiver på industripolitikken, fordi den yder et vigtigt bidrag til væksten og jobskabelsen, samt til udviklingen af innovation. En sådan tilgang vil kunne styrke industrien ved at lægge vægt på bæredygtighed, innovation og de menneskelige færdigheder, der er nødvendige for at EU's industri kan forblive konkurrencedygtig på verdensmarkedet.

7.4 Tjenesteydelser har grundlæggende betydning for EU's økonomi. De tegner sig for 70 % af EU's BNP og omkring to tredjedele af alle arbejdspladser. Ni ud af ti nye job opstår inden for servicesektoren. De skaber nye muligheder med henblik på videregående erhvervsuddannelse.

7.5 I et EU med mangel på arbejdskraft inden for mange erhverv skal man skærpe fokus på at skabe ligevægt mellem uddannelsessystemerne og på at finde den rette balance mellem almen, erhvervsrettet og akademisk uddannelse. Den videregående erhvervsuddannelse demonstrerer udfordringerne i den henseende. Hensigten er at gøre bedst mulig brug af arbejdspladsen som et værdifuldt læringsmiljø.

7.6 Erhvervsuddannelsessystemerne kan få stor gavn af referencerammer for kvalifikationer. Med disse referencerammer vil man kunne gøre erhvervsuddannelsessystemet ensartet, øge gennemsigtigheden, så de studerende, arbejdsgiverne og de andre interessenter bedre kan anerkende værdien af forskellige kvalifikationer, fremme livslang læring og forbedre adgangen til

videregående uddannelse for alle. Den indsats, man allerede har gjort med hensyn til referencerammerne for kvalifikationer, har genoplivet debatten om erhvervsuddannelsernes profil og status – om definitionen af og forståelsen for erhvervsuddannelse.

7.7 Man skal udvikle et ægte samarbejdsbånd mellem uddannelsesinstitutionerne, repræsentanterne for erhvervslivet og SMV'erne, der bygger på gensidig tillid og forståelse. EØSU tror på de »vidensalliancer«⁽⁷⁾, der er blevet foreslået for nylig, dvs. tiltag, der samler virksomhederne og uddannelsesinstitutionerne med henblik på udvikling af nye læseplaner som reaktion på manglen på innovationskompetence og behovet for at dække arbejdsmarkedets behov. I den henseende er Kommissionens forslag om at afholde det første erhvervsuddannelses/erhvervsforum i 2012 et lovende nyt initiativ.

7.8 Industrisektorerne og virksomhederne selv bør investere i interne kurser, tilbyde flere praktik- og lærepladser, give interesserede og egnede ansatte bedre mulighed for at blive tutorer for lærlinge og praktikanter, opmuntre egnede ansatte til at fungere som midlertidige erhvervsundervisere, tilbyde erhvervs-kurser til de ansatte i arbejdstiden og samarbejde med uddannelsesudbydere om at udvikle kurser, der er tilpasset til arbejdsmarkedets efterspørgsel efter visse kvalifikationer.

7.9 Uddannelsesudbyderne bør videreudvikle metoder til arbejdsintegreret læring (f.eks. bør størsteparten af undervisningen, og ikke bare praktikken, foregå på arbejdspladsen), have en mere fleksibel indstilling til erhvervsuddannelse (mere fleksible indlæringsmetoder), herunder brugen af it i al erhvervsuddannelse, samt indgå i tæt samarbejde med industrisektorerne om at indkredse nye læringsbehov.

7.10 I takt med, at arbejdslivet bliver mere diversificeret, bliver det både vanskeligere – og samtidig vigtigere og mere udfordrende – at tilbyde effektiv karrierevejledning. Folk – navnlig unge – skal have et klart billede af deres uddannelse og deres muligheder. Den gamle forestilling om, at den erhvervsrettede grunduddannelse forbereder de studerende til at arbejde i én bestemt branche resten af deres arbejdsliv, holder ikke længere. Karrierevejledningen skal være sammenhængende, have tilstrækkelige midler til rådighed, være proaktiv, objektiv og velunderbygget. Der bør rettes særlig opmærksomhed mod den rådgivning, der tager sigte på personer med handicap, og som skal være skræddersyet den enkelte og tage hensyn til de forskellige typer handicap og en deraf følgende eventuel nedsat mobilitet eller vanskeligheder med at opnå visse kvalifikationer.

7.11 Man bør ikke undervurdere familiens rolle. Den information, rådgivning og vejledning, der tilbydes, bør også rettes mod familien, fordi forældre og familiemedlemmer ofte spiller en afgørende rolle for den enkeltes valg af uddannelse og karriere. Der er behov for mere information, bevidstgørelse og politikker, der bygger på fakta for at illustrere de beskæftigelsesmuligheder, der er forbundet med videregående erhvervsuddannelse.

7.12 Ikke desto mindre bør erhvervsuddannelsesudbuddet imødekomme de studerendes præferencer og arbejdsgivernes behov. De studerendes præferencer er relevante, men de er som regel ikke nok i sig selv. Arbejdsgivernes behov er vigtige, men de er ikke altid lette at indkredse. Balancen afhænger også af de midler, som regeringen, de studerende og arbejdsgiverne tilvejebringer.

7.13 Man skal garantere ligebehandling for alle studerende i alle uddannelsesforløb, lige adgang til finansiel støtte til bolig, transport, samt sundheds- og socialsikringsordninger.

7.14 Undervisernes faglige niveau er vigtigt; de skal være fortrolige med arbejdspladsen. For at tackle disse problemer, skal man opmuntre til at etablere fleksible ansættelsesforløb, der skal lette adgangen til erhvervsinstitutionerne for lærere med faglig erfaring fra industrien. Der skal udvikles programmer for at øge lærerkræfternes mobilitet.

7.15 Arbejdsmarkedets parter spiller en afgørende rolle med hensyn til at gøre erhvervsuddannelsen mere relevant og fleksibel. For at fremme ekspertisen i erhvervsuddannelsen skal arbejdsmarkedets partner inddrages bedre i udformningen og gennemførelsen af politikkerne på erhvervsuddannelsesområdet (navnlig vedrørende læseplaner), så man sikrer, at de færdigheder, der formidles, er relevante for arbejdsmarkedet. Det er en kendsgerning, at de lande, der koordinerer forbindelserne mellem undervisningsinstitutionerne og arbejdsmarkedet og inddrager arbejdsmarkedets aktører i overvågningen af, tilsynet med og certificeringen af erhvervsfærdigheder og kvalifikationer, generelt har succes med det. EØSU har flere gange fremhævet den rolle, som de sektorielle og horisontale råd for beskæftigelse og kvalifikationer⁽⁸⁾ spiller i gennemførelsen af analyser af kvantitative og kvalitative arbejdsmarkedsbehov, og har bifaldet de europæiske arbejdsmarkedsparter indsats for at fokusere på uddannelse i deres fælles arbejdsprogrammer⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ EØSU's sonderende udtalelse, OJ C 34/1, 18.12.2010.

⁽⁹⁾ Rammen for aktioner til fremme af livslang udvikling af kompetencer og kvalifikationer (2002) og Selvstændig aftale om rummelige arbejdsmarkeder (2010).

⁽⁷⁾ Flagskibsinitiativet »En dagsorden for nye kvalifikationer og nye job«.

7.16 Krisen har vist, at der er blevet udviklet mange intelligente og effektive løsninger for jobbevarelse og iværksættelse af forskellige uddannelsesordninger på virksomhedsniveau. EØSU's udtalelse om strategier til at komme ud af krisen⁽¹⁰⁾ indeholder flere eksempler på »god praksis« i den henseende.

7.17 Uddannelsesmobilitet er med til at øge ansættelsesmulighederne, navnlig for unge, i og med at de erhverver sig centrale færdigheder. EØSU bifalder derfor den ambitiøse, men politisk nødvendige målestok, som Kommissionen foreslår vedrørende uddannelsesmobilitet. Her fastsættes det, at mindst 10 % af de studerende i EU, der afslutter en grundlæggende erhvervsuddannelse, skal have været på studie- eller praktikophold i udlandet. Ved at ligestille erhvervsrettet uddannelse med videregående uddannelse vil man forbedre mobiliteten inden for videregående erhvervsuddannelse, både kvalitativt og kvantitativt.

7.18 Den aktuelle grønbog om gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer⁽¹¹⁾ satte en offentlig debat i gang om, hvordan man kan mindske og forenkle de restriktive regler vedrørende faglige kvalifikationer for at forbedre det indre markeds funktion og sætte skub i den grænseoverskridende mobilitet og den økonomiske aktivitet. Det afhænger frem for alt af den gensidige tillid og samarbejdet mellem medlemsstaterne, om det europæiske erhvervspas, der blev foreslået for nylig, bliver en succes.

7.19 EØSU er overbevist om, at det er overordentlig vigtigt for alle lærerkræfter – navnlig på erhvervsuddannelsesområdet – at have meget gode sprogkunderskaber for at kunne fremme indholds- og sprogintegreret læring (ET 2020). EØSU støtter de aktiviteter, som virksomhedsplatformen for flersprogethed⁽¹²⁾ og civilsamfundsplatformen for flersprogethed udfører på området, med det formål at sikre livslange sproglæringsmuligheder for alle⁽¹³⁾.

7.20 Her i det 21. århundrede er det absolut nødvendigt at få udryddet de stereotyper, der allerede opstår i grundskolen, og fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder på alle uddannelsesniveauer, støtte kulturelle tiltag til – i overensstemmelse med den europæiske ligestillingspakt – at inspirere unge kvinder til at orientere sig mod mere videnskabelige og teknologiske studier⁽¹⁴⁾.

7.21 I de sidste ti år er der blevet udviklet og gennemført flere forskellige metoder til omkostningsdeling på nationalt

niveau. Det har ændret balancen mellem statens, arbejdsgivernes og enkeltpersoners bidrag. De finansielle foranstaltninger omfatter: efteruddannelsesfonde, skattefordele, uddannelseschecks, individuelle læringskonti, lån og opsparingsordninger. Hensigten med disse foranstaltninger er at øge private investeringer og deltagelsen i ECVET.

7.22 Det største finansielle bidrag fra EU-budgettet til investering i mennesker kommer fra Den Europæiske Socialfond. For at forbedre kvalifikationsniveauet og hjælpe med at imødegå den høje ungdomsarbejdsløshed, der findes i mange medlemsstater, vil de nuværende foranstaltninger indenfor Leonardo-programmet blive styrket under den næste flerårige finansielle ramme⁽¹⁵⁾.

8. En forsvarlig gennemførelse af EU's redskaber og principper på nationalt plan

8.1 Med de nye redskaber, der har til formål at øge EU-samarbejdet på erhvervsuddannelsesområdet, er det blevet klart, at der er behov for mere samarbejde mellem de forskellige strukturer, hvis strukturerne i sig selv skal fungere bedre.

8.2 Københavnprocessen og Bolognaprocessen kan ikke blive ved med at udvikle sig uafhængig af hinanden. Interoperabiliteten og sammenligneligheden mellem de forskellige redskaber skal øges. Man bør erkende, at Københavnprocessen endnu ikke er kommet så langt, og at det stadig vil tage år, før ECVET⁽¹⁶⁾ og EQF kommer til at fungere efter hensigten.

8.3 EQF, ECVET og EQAVET bør være med til at fremme læring på alle niveauer og inden for alle typer af uddannelse. EQF bør vurderes i forhold til niveau 6-8 i de nationale referencerammer for kvalifikationer (NQF), svarende til de videregående uddannelser. I gennemførelsen af det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse (ECVET) skal det sikres, at der er sammenhæng og samordning med ECTS⁽¹⁷⁾, eftersom ECVET endnu ikke er et operationelt system.

8.4 De europæiske redskaber kan suppleres af nationale redskaber (f.eks. de nationale kvalifikationsrammer), eller indarbejdes i de nationale lovgivninger (f.eks. vedrørende nationale meritoverførselssystemer), hvis det viser sig at være nødvendigt i forbindelse med nationale reformer. Der er behov for mere interaktion mellem de forskellige niveauer (EU, nationalt og regionalt).

8.5 Der skal ske fremskridt i gennemførelsen af »Erasmus for lærere«. Dette program vil gøre det muligt for erhvervsuddannelserne at få status af ligeværdige med højere uddannelsesinitiativer, hvilket vil være med til at styrke erhvervsuddannelserne.

⁽¹⁰⁾ EØSU's initiativudtalelse, OJ C 318/43, 29.10.2011.

⁽¹¹⁾ KOM(2011) 367 endelig Grønbog – Modernisering af direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer, 22.6.2011.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/business_en.pdf

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/business_en.pdf

⁽¹⁴⁾ Den 3073. samling i Rådet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugspolitik), 7. marts 2011.

⁽¹⁵⁾ »Et budget for Europa 2020«, KOM (2011) 500 endelig af 29.6.2011.

⁽¹⁶⁾ Det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse, der hjælper med at validere, anerkende og opbygge arbejdsrelaterede kvalifikationer og kundskaber.

⁽¹⁷⁾ Det europæiske meritoverførselssystem.

Det vil tilføre erhvervsuddannelserne en international dimension, tackle manglen på mobilitet på området og øge de videregående erhvervsuddannelsers synlighed og tiltrækningskraft.

8.6 Imidlertid bør Kommissionen være forsigtig med at skabe nye redskaber, inden de allerede eksisterende redskabers potentielle merværdi er blevet evalueret. Kommunikationen og

samarbejdet inden for og mellem de eksisterende redskaber skal forbedres, for at deres målsætninger kan føres ud i livet på konkret vis.

8.7 EØSU har udarbejdet en række udtalelser af høj kvalitet om de relevante redskaber – om ECVET ⁽¹⁸⁾, EQAVET ⁽¹⁹⁾ samt om sammenligneligheden medlemsstaterne imellem af kvalifikationer opnået gennem erhvervsuddannelse ⁽²⁰⁾.

Bruxelles, den 19. januar 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse i EUT C 100/140 af 30.4.2009.

⁽¹⁹⁾ EØSU's udtalelse i EUT C 100/136 af 30.4.2009.

⁽²⁰⁾ EØSU's udtalelse i EUT C 162/90 af 30.4.2008.

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet på plenarforsamlingen, men opnåede dog mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer (forretningsordenens artikel 54, stk. 3):

Punkt 1.10

Ændres som følger:

»Erhvervsorganisationerne bør deltage aktivt i rådgivnings- og vejledningssystemerne, eftersom disse er ~~de mest relevante strukturer~~ nøgleaktører til formidling af information om mulighederne for erhvervsuddannelse og beskæftigelse. De bør hjælpe voksenuddannelsesudbydere med at udvikle arbejdsintegreret læring og nye metoder.«

Resultat af afstemningen for ændringsforslaget

Stemmer for:	81
Stemmer imod:	100
Stemmer hverken for eller imod:	20

Punkt 1.18

Ændres som følger:

»De studerendes præferencer og deres familiers forventninger skal ~~sættes i forhold til~~ så vidt muligt forsøges drejet i retning af arbejdsgivernes behov. I fremtiden vil de kunne bruge den nyudviklede EU-oversigt over kvalifikationer og dens prognoser for udbuddet af kvalifikationer og efterspørgslen på arbejdsmarkedet.«

Resultat af afstemningen for ændringsforslaget

Stemmer for:	75
Stemmer imod:	127
Stemmer hverken for eller imod:	18
